

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 32903/22
Мирвета ИСУФИ
против Србије

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора 31. марта 2026. године у саставу:

Darian Pavli, председник,

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Burović, судије,

и Olga Chernishova, заменица секретара Одељења,

Имајући у виду:

представку (број 32903/22) против Републике Србије, коју је Суду по члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција) поднела 28. јуна 2022. године госпођа Мирвета Исуфи (у даљем тексту: подносиатељка), рођена 2022. године, с пребивалиштем у Бујановцу, коју је пред Судом заступа господин М. Радојев у име *Praxis*-а, невладине организације са седиштем у Београду;

одлуку да се о представци обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), коју заступа њихова заступница, госпођа Зорана Јадријевић Младар;

запажања које је поднела тужена Влада, као и запажања које је у одговору поднела подносиатељка,

писане коментаре које су поднели *AIRE Centre* и Европска мрежа за апатридију, којима је председник Одељења одобрио да интервенишу;

Након већања, одлучује као што следи:

ПРЕДМЕТ СЛУЧАЈА

1. Предмет се односи на наводни пропуст српских државних органа да упишу име подносиатељке у матичну књигу рођених, услед чињенице да њена мајка, која је и сама рођена на Косову¹, није имала лични документ Републике Србије који би приложила као доказ уз одговарајући захтев, при чему је такав документ био изричит законски услов за упис рођења.

2. Подносиатељка је ромског порекла и рођена је 3. марта 2022. године у болници у Врању, државној здравственој установи. Подносиатељка је поднела представку Суду преко своје мајке, која је у њено име ангажовала правног заступника.

3. Дана 4. марта 2022. године болница у Врању поднела је електронски захтев за упис рођења надлежним општинским органима, у складу са чланом 47. став 1. Закона о матичним књигама.

4. Дана 21. септембра 2022. године, у складу са чланом 344. став 4. и чланом 345. став 3. Породичног закона, Центар за социјални рад у Бујановцу одредио је подносиољки име и презиме, будући да њени родитељи то раније нису учинили.

5. До 1. фебруара 2023. године, на основу Закона о ванпарничном поступку, суд је наложио да се рођење мајке подносиољке упише у матичну књигу рођених. Раније је, у оквиру одвојеног поступка у истој ствари, суд одбио такав захтев због недостатка доказа.

6. Мајци подносиољке је 15. маја 2023. године издата лична карта Републике Србије.

7. Отац подносиољке је 22. маја 2023. године признао очинство. Ту изјаву је потврдила мајка подносиољке.

8. Општински органи су 24. маја 2023. године обавестили подносиољку о њеном јединственом матичном броју грађана (ЈМБГ).

9. Дана 22. јануара 2024. године подносиољки је издат извод из матичне књиге рођених који садржи све њене релевантне личне податке. У изводу је, између осталог, наведено да је она држављанка Републике Србије.

10. Општински органи су 20. фебруара 2024. године потврдили да је мајци подносиољке ретроактивно исплаћен децји додатак на који је имала право. Исплаћен јој је износ у динарима, у противвредности од приближно 2.601 EUR.

11. Члан 16. Закона о здравственом осигурању је, између осталог, прописивао да деца до навршене 18. године живота, без обзира на околности, имају статус осигураног лица и као таква право на здравствену заштиту загарантовану свим осталим осигураним лицима. Исто се примењивало и на све жене током трудноће, порођаја и материнства у периоду од 12 месеци након порођаја.

12. Суд констатује да су *AIRE Centree* Европска мрежа за апатридију, као трећа лица која су интервенисала у поступку, поднели запажања, између осталог, о обавезама држава према чл. 8. и 14. Конвенције у погледу уписа рођења, личних докумената и држављанства. Они су нагласили последице неизвршеног уписа и недостатка благовременог уписа на уживање права и спречавање апатридије. Такође су се позвали на релевантне међународне стандарде и указали на наводне дискриминаторне препреке са којима се суочавају ромске заједнице у овом контексту у Србији, као и шире на Западном Балкану.

13. Подносиољка се притуживала на члан 8. Конвенције, наводећи да је претрпела повреду свог права на поштовање приватног и/или породичног живота као последицу „одбијања да се њено име упише у матичну књигу рођених“. Ово је, наводно, створило проблеме у погледу њеног идентитета у односима са члановима породице и широм друштвеном заједницом и лишило је сваке пословне способности. Лишавање њене пословне способности такође је онемогућило подносиољку да користи здравствено осигурање или системе социјалне заштите, да има било каква имовинска права, као и да буде призната као држављанка Републике Србије.

1 Свако позивање на Косово, било да се ради о територији, институцијама или становништву, у овој пресуди треба разумети у потпуности у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација, не доводећи у питање статус Косова.

Подносиољка се такође, позивајући се на члан 8. Конвенције, притуживала да је Тужена држава имала позитивну обавезу да обезбеди правни и практични оквир који би омогућио да деца буду уписана „одмах након рођења“, у складу са релевантним међународним стандардима (подносиољка се позвала на члан 7. Конвенције Уједињених нација о правима детета, члан 24. Међународног пакта Уједињених нација о грађанским и политичким правима и члан 6. Афричке повеље о правима и добробити детета). Подносиољка је нагласила да израз „одмах након рођења“ подразумева „одређени временски период од неколико дана, а не месеци“ (позвала се на *UNICEF*-ов Приручник за примену Конвенције о правима детета, 3. издање, септембар 2007, стр. 100) или период од „неколико дана или недеља након рођења, а не месеци или година касније“ (позвала се на Општи коментар *ACERWC* о члану 6. Афричке повеље о правима и добробити детета, април 2014, став 79).

14. Позивајући се на члан 14. Конвенције у вези са чланом 8, подносиољка се притуживала да је била дискриминисана у уживању свог приватног и/или породичног живота услед наводног одбијања државних органа Републике Србије да упишу њено име у матичну књигу рођених. Своју ситуацију упоредила је са положајем друге деце чији су родитељи, за разлику од њене мајке, поседовали важећа лична документа Републике Србије. Поред тога, подносиољка је тврдила да је била изложена дискриминацији на основу свог

ромског порекла, као припадница етничке мањине која је, према њеним наводима, „готово искључиво“ била погођена предметном ситуацијом.

ОЦЕНА СУДА

15. Влада је тврдила да, имајући у виду релевантни развој догађаја у конкретном предмету, подносиатељка више не може да се сматра жртвом у смислу члана 34. Конвенције. Мајка подносиатељке такође у почетку није на одговарајући начин искористила релевантна домаћа правна средства, што је допринело времену потребном за упис рођења подносиатељке у матичну књигу рођених. У сваком случају, правни оквир Републике Србије предвиђао је делотворна правна средства за ситуацију каква је била она са којом се суочила подносиатељка.

16. Подносиатељка је оспорила приговоре Владе и остала при својим наводима како су претходно изложени. Коначни упис њеног рођења не може се сматрати благовременим. Подносиатељка је такође остала жртва у смислу Конвенције, будући да јој од стране Владе није било признато постојање повреде нити јој је пружено свеобухватно обештећење. У сваком случају, према наводима подносиатељке, није постојао национални правни оквир који би омогућио да деца буду уписана одмах након рођења, те је она фактички морала да користи презиме своје мајке све док упис коначно није извршен.

17. Суд констатује да је болница у Врању поднела захтев за упис рођења надлежним општинским органима 4. марта 2022. године – односно само један дан након рођења подносиатељке у тој установи (видети ст. 2 и 3 горе).

18. Центар за социјални рад у Бујановцу је 21. септембра 2022. године формално одредио подносиатељки име и презиме, будући да њени родитељи то раније нису учинили (видети горе наведени став 4).

19. Дана 24. маја 2023. године, приближно осам месеци касније, подносиатељки је додељен јединствени матични број грађана (ЈМБГ), који је представљао последњи кључни услов за упис њеног рођења (видети горе наведени став 8; видети такође члан 45. Закона о матичним књигама). Обе стране су се сагласиле да је поступак уписа рођења тиме окончан – односно нешто мање од 15 месеци након рођења подносиатељке.

20. Извод из матичне књиге рођених од 22. јануара 2024. године потврдио је релевантне личне податке подносиатељке, укључујући и чињеницу да је држављанка Републике Србије (видети горе наведени став 9).

21. Поред тога, током целог тог периода подносиатељка и њена мајка имале су право на јавно здравствено осигурање у Републици Србији (видети став 11 горе). Подносиатељка у поступку пред Судом свакако није изнела доказе који би указивали да су у том погледу имале било каквих практичних потешкоћа. Уз то, дана 25. маја 2023. године болница у Бујановцу отворила је званични „здравствени картон“ на име подносиатељке, а пре тога је болница у Врању пружала медицинску негу мајци подносиатељке у вези са трудноћом и порођајем (видети горе наведени став 2).

22. Важно је истаћи да су дана 20. фебруара 2024. године општински органи потврдили да је мајци подносиатељке заиста ретроактивно исплаћен дечји додатак на који је имала право у складу са важећим законодавством Републике Србије (видети горе наведени став 10).

23. Даље, Суд сматра да су околности овог предмета очигледно другачије у односу на веома специфичне околности у предмету *G.T.B. против Шпаније* (број 3041/19, од 16. новембра 2023. године). Конкретно, у том предмету рођење подносиоца представке није било уписано и он је остао без личних докумената укупно 21 годину, при чему је његова мајка поднела захтев за упис тек када је он имао 12 година. Такође, рођење подносиоца представке било је уписано приближно седам година након што су органи сазнали да његова мајка не може бити позвана, и четири године након што је постало очигледно да она не може доставити даља документа у релевантном домаћем поступку. Према мишљењу Суда, након што је постало јасно да даља документа не могу бити достављена, настала је позитивна обавеза Тужене државе на основу члана 8. Конвенције да помогне подносиоцу представке (који је био рањив малолетник) у обезбеђивању уписа његовог рођења (исто, став 124). Даље се напомиње да је подносилац представке у предмету *G.T.B. против Шпаније*, између осталог, имао евидентиране психичке проблеме. Као последица непоседовања личних докумената, такође је имао потешкоће у погледу наставка школовања и похађања програма обуке и није могао да обезбеди стабилно запослење, што је све негативно утицало на његов приватни и породични живот (исто, став 126). Стога, не постоје релевантно упоредиве околности са овим предметом.

24. Најзад, Суд запажа да време потребно за окончање поступка уписа рођења у конкретним околностима овог предмета не може бити сматрано прекомерним.

25. Имајући у виду наведено, Суд закључује да више није оправдано наставити са разматрањем ове представке, у смислу члана 37. став 1. тачка (в) Конвенције. Јасно је из ове одредбе да Суд ужива широко дискреционо

овлашћење у утврђивању разлога на које се може позвати приликом брисања представке са листе предмета по овом основу. Такви разлози морају проистацати из посебних околности сваког појединачног случаја (видети *Association SOS Attentats and de Voery против Француске* [ВВ] (одлука), број 76642/01, став 37, ЕСЈП 2006-ХИВ, и *Киров и др. против Бугарске* (одлука), број 57214/09, став 40, од 9. јануара 2018. године; видети такође, на пример, *Мик и Јовановић против Србије* (одлука), бр. 9291/14 и 63798/14, став 52, од 23. марта 2021. године, и, *mutatis mutandis*, *Sisojeva и др. против Летоније* (брисање) [ВВ], бр. 60654/00, ст. 102–104, ЕСЈП 2007-Д). Такође, не постоје посебни разлози у погледу поштовања људских права, како су дефинисана Конвенцијом, који би захтевали да Суд настави разматрање предмета у складу са чланом 37. став 1. *in fine*. Сходно томе, представку би требало избрисати са списка предмета Суда.

26. Наравно, подразумева се у том смислу да сва питања која би могла да се појаве у ширем контексту овог предмета, а која нису непосредно повезана са положајем подносиоце у релевантном периоду, не могу бити разматрана *in abstracto*, већ искључиво у конкретним околностима евентуалне будуће представке (видети, *mutatis mutandis*, предмет *Мик и Јовановић*, наведен горе, став 52, са даљим упућивањима).

27. Такође није неопходно да Суд посебно разматра приговоре недопуштености које је Влада истакла у горе наведеном ставу 15. (видети, *mutatis mutandis*, предмет *Мик и Јовановић*, наведен горе, став 54, са даљим упућивањима).

Из ових разлога, Суд, једногласно,

Одлучује да избрише представку са свог списка предмета.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику 7. маја 2026. године.

Olga Chernishova

Заменица секретара

Darian Pavli

Председник